

REGGELŐ.

Pesten csötörtökön majus 7^{kén} 1840.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Tíz év múltán.

(Angol novella)

Midőn a' londoni city egyik házából Davidson és Mocker, két fiatal ember, kilépett, már késő éj volt. Davidson társának nyugalmas éjt kívánván, laka felé indula. Mocker mozdulatlanul állott az éppen most elhagyott ház előtt, kis korig a' távozó után meredve: ezután homlokon ütven magát, mintha valami nagy gondolat's megérett elhatározás merült volna fel agyából, Davidson után sietett, kit az utsza szögletén utólért. — „Nyujtsd karodat barátom — monda neki — menjünk valamelyik csapszékbe, hol senki sem háborít. Egy tervet akarok elődbe terjeszteni.“

„Most? illy késő éjjel? — hisz' mindjárt éjfél, 's aztán ha házunkál minden lenyugodott, még majd be sem mehetek.“

„Csekélység — azon esetben nálam fogsz háltni.“

„De hát nem lenne-e elég idő? —

„Jer, jer, ne kérdezősködj; itt van master Troughons csapszéke; benn mindent elvégezhetünk.

Mocker a' csapszékbe vonta barátját. A' füstös szoba üres volt, itt a' két barát letelepült, és master Troughons habzó porter-t és pipákat hozott.

„Igyunk először is egésségedért!“ — monda Mocker.

„Inkább rejtélyes lényed feltárulásaért“ — szolla közbe Davidson.

„Az is megtörténend. Hallgass reám: mi most master Burkhard, a' legdúsabb londoni ötvös, és egykori tanítómesterünk házából jövünk. Egyikünk ma lépte-át utósor e' ház küszöbét.“

„Miért?“

„Azt ugy is tudod barátom!“

„Nem, szent Pálra nem! csak ki vele Mocker!“

„Mert két vetélytárs nem lehet sokáig békén egy földél alatt, annál kevésbbé az imádottnak teremében.“

„Igazad van, 's ámbár legjobb barátom vagy, ma estve néhány-szor még is pokolba kívántalak.“

„Velem hasonló történt.“

„Minden pillanatod egy-egy új szövétnekét gyújtá-fel bennem a' féltékenységnék.“

„S én szerettelek volna megmérgezni sohajaidért!“

„S még is szeretlek!“

„Én is tégedet.“

„És haláladon még sem tudnék szivből könyűzni.“

„Lelkemből veszed szavaidat. — Egészségedért Davidson!“

„Váljék javadra, Mocker!“

A' két barát kiürítve poharát, asztal felett kezét nyujta egymásnak; Mocker ismét teletöltvén azokat, szólalni kezdett: „mi mindketten miss Burkhard Zsuzsannát, volt tanítómesterünk leányát szeretjük.“

„Igen.“

„De mindketten még sem nőszülhetünk vele.“

„Ugy van, nem.“

„Egyikünknek hát le kell mondani róla.“

„Ez véleményem is.“

„Lemondasz hát róla?“

„Nem, hitemre nem!“

„És én sem, olly igaz, mint hogy Isten él!“

„Mit teendők tehát?“

„Egyezzünk-meg. — Mi jognál fogva' tartasz te igényt miss Zsuzsanna kezére?“

„Szerelmemnél fogva.“

„Az nem forróbb enyimnél.“

„Vagyonom —“

„Te tíz ezer font sterlinggel bírsz, 's én fillérrel sem vagyok szegényebb náladnál.“

„Atyja részemen van.“

„S reményemet anyja táplálja.“

„És miss Zsuzsanna?“ — Davidson és Mocker hallgatva nézett kis korig egymásra, 's tekinteteikben habozó félelem kifejezése ült.

„Legyünk őszinték egymás iránt — szakasztá-meg a' csendet Mocker — hisz' életünk legfontosabb ügye forog kérdésben.“

„Még több: Zsuzsanna szerencséje vagy szerencsétlensége. — Davidson — folytatá szavait alig hallhatólag — szeret Zsuzsanna téged?“

„Én — én még nem tudom. És te, hiszed hogy szeret?“

„Azt még én sem tudom.“

„Ugy e' részben is hasonló helyzetünk. Miss Burkhard gyermekségétől megszokta mindkettőnek iránt egyenlő hajlandósággal viseltetni. Atyáink ugyan azon egy időben adtak az övéhez tanulás végett. Mindketten egy napon szabadultunk-fel. Egyikünknek annyi ideje volt, mint másiknak, magát Zsuzsanna szívébe befészkelni, irántai szerelmünk pedig egyiránt erős. Mióta magunk urai lettünk, időnként egyenlő szabadsággal járunk derék mesterünk házába, 's versenylünk titkon szép leánya kegyeért. Egyikünknek közelebb kell állni szívéhez, mint másiknak. De melyik az most? te-e, vagy én? Komoly valód, vagy csapongó vig szeszélyem kedvesebb-e előtte? Ez az, mit meg kell tudnunk, kerüljön bár mibe.“

„S éppen ezt nem tudandjuk-meg mindaddig — válaszolt Mocker — míg kegyét megnyerni mindketten törekedünk. Zsuzsanna sokkal jobb és szelidebb, mintsem valamelyikünk iránt több hajlandóságot, barátságunkat okvetlenül feldulót, mutatna Készebb lenne a' kevésbbé szeretett iránti szánakozásból önszerencsáját feláldozni. Ebből nyilván láthatod barátom, hogy egyikünk gát Zsuzsanna szerencsájében.“

„Igaz, nagyon igaz Mocker!“

„Egésségédért Davidson!“

„Váljék javadra barátom!“

A' két vetélytárs újra kiüríté poharát, de ez uttal feledék egymásnak kezeit nyújtani.

„Mit gondolsz, hátha mindjárt tisztába hoznók az egészet?“

„Éppen ez iránt akartalak én is megkérni.“

„Részemről azt hiszem, nincs egyéb mód hátra, mint megvívunk.“

„Fölséges gondolat! De valld-meg Davidson, akkor is megvív nál velem, ha valamely jós előre megmondaná, hogy fegyverem alatt elvérzeni fogsz, és Zsuzsanna nőm leend?“

„Igen, barátom, csupán azon reményből, hogy téged eltakaríthatlak láb alól.“

„Én is így gondolkozom, édes ellenséges barátom; minthogy azonban a' diadal kétes.“

„Éppen azért nem akarom, hogy rovásomra légy legszerencsésebb halandó.“

„Valóban, igazad van. — De hát hiszed-e, hogy azon esetre, ha Zsuzsanna téged szeretne is (mit Isten ne engedjen), hogy kezét Mocker gyilkosának fogná nyújtani?“

„Nem; — de éppen olly kevésbé nyújtaná Davidson gyilkosának is.“

„S habár ő nőd lenne is, lehetnél-e te boldog annak tudatában, hogy barátod gyilkosa vagy?“

„Házadban angyal lebegne, 's kebledben pokol fogna dálni. Ez valóban nem volna szerencse, mi pedig szerencsét keresünk.“

„Igen, tiszta, háborithatlan szerencsét!“

„Boldog Isten! de hát miként eszközölhető az?“

„Ölelj-meg, 's én elmondom.“

Davidson felállt, 's barátjának karjai közé repült; de mielőtt az ölelést viszonzná, kémlőleg kérdé: „enyim lesz Zsuzsanna?“

Mocker igennel felelt.

Ekkor érzékenyülve szorítá Davidson barátját keblére; azonban öröme rövid volt, 's midőn Mocker szájából hallá: „de nekem is nőm leend!“ — olly tekintettel nézte végig, mellyben világosan kifejezte magát azon véleménye: hogy barátja és vetélytársa megőrült.

Mocker nem sokáig késett feleletével a' néma beszélőnek eléggé érthető kérdésére: „te azt hiszed, őrvjögök? családokozol; soha sem voltam elmémnek teljesebb birtokában, mint most, és ügyünk eldöntésére egyedül csak elődbe terjesztendő javalamat látom czélszerűnek. Egy hónap óta elmélkedem már a' „miként?“ fölött, 's ma estve, mig te Zsuzsanna fonának motólául szolgáltál, végre kitaláltam. Ha tanakodásunkat mindjárt javalommal kezdem, a' benne előforduló rémitő föltételektől visszaborzadsz. Előbb minden segédeszköz lehetlensége, még a' párbaj sükeretlenségéről is megkelle téged győznöm, mielőtt tervemet veled közleném, 's így már most reménylem, könnyebben meg fogjuk érteni egymást.“

„Kiváncsivá teszesz“ — kiálta Davidson, türelmetlenség 's egy megmagyarázhatlan félelem miatt reszketve.

„Ha én neked átengedném Zsuzsanna kezét, első szerelmét, 's vele töltendő tiz boldog évet —“

„Akkor életem hátralevő napjait neked áldoznám.“

„Igy gondolkózom én is, 's innen reménylem, hogy megegyezünk. Davidson! egyikünk ('s mellyik? a' sors határozza-el) Burkhard mester szeretetre méltó leányával nőszülend, másik eltávozik nemcsak London, hanem az országból is, hogy barátja neje iránti szerelme amannak boldogságát ne zavarja.“

„De hát a' másikat nem fogja-e megölni búja és kétségbeesése?“

„Az kábaság volna — mert tiz év multán reá kerül a' sor Zsuzsanna birtokában boldogul élni; az első férjtől nemzett gyermekeket magáénak vallhatja, 's nejét csak a' halál ragadhatja - el mellőle.“

„De hát az első férj?“ — rebegé Davidson reszkető hangon.

„Másiknak helyet csinál.“

„Miként?“

„Neje özvegygyé lesz.“

„S ő megszün élni —“

„Igen; de nem kéjeleg-e előbb tiz évig, több mint emberi szerencsében?“

„Tiz évig — 's amaz élte végeig —“

„Igen; de nem fog-e ez tiz éven át a' féltékenység pokoli kinainak martaléka lenni? 's végre is már nem a' fiatal virágzó hölgy, hanem csak az özvegynek birtokába jutni —“

„Legyen, megegyezem javalatodban — vágott szavába Davidson — 's az első tiz évet én választom.“

„Csak türelem barátom! ki mondá neked, hogy Zsuzsánnát most akarom átegedni? Én inkább azt reméltem, hogy várakozni fogsz —“

„Jó, tehát határozzon a' szerencse.“

„Legyen, de miképpen?“

„Parthie sakk által.“

„Az unalmas és hosszan tart.“

„Tehát egy fölvetett pénznek fej vagy írása által.“

„Itt egy guine, ezt fölvetem; mit választasz?“

„Fej — riadá Mocker — ur Isten, légy velem!“

Az arany földre hullott, 's a' vendégterem sok asztala alatt, hova az utána meredt barátok szemeiből tűnt, még soká hallották görögni. Végre megállapodott; de most — megtalálni volt a' gordiusi csomó. A' földre tett lámpa csak szűk fényt hinte a' mocskos padlatra, az asztalok pedig hosszú, vastag árnyat vetének, melyeken a' lámpa sugára át nem törhetett. A' dolog télhó napjaiban történt; London utszáin lányi magas volt a' hó, és Davidson 's Mocker homlokáról még is nagy cseppekben szakadt az izzadtság. A' sors mindkettőjök végezete felett határozott, megnevezé az első férjet, és Mocker vagy Davidson özvegyének férjét. Ítélete ki volt mondva — közelökben feküdt, 's ők még sem láthaták, és a' végzetes guine feszültségöket mintegy gunyolva, makacson elrejtezik szemek elől.

Az asztalok és székek félremozdítása által keletkezett lármára master Troughon, a' már rég Morpheus karaiban piheő is, fölébredt. Egy eleve azt hívé, orvok törtek-be házába, 's ragadomány után motoznak. De csak hamar átlátta tévedését, 's a' már jól ismert ötvösöktől nevetve kérdezé, micsoda kobold ingerkedik velök, hogy illy pokolbeli lármát ütve nyugalma háborítják.

„Segéljen ön keresni — kiálták mindketten.“

„Igen, de mit? valamelly egernek vagy patkánynak jöttek nyomára?“

„Segélje ön guinenket keresni.“

„Guinet! ah, az már érdemes a' fáradságra.“

„S ha megtalálja, legyen öné!“

„Köszönöm uraim — monda mosolygva master Troughthon, 's térden csuszva keresgélé. Nem sok idő telt-el, 's a' fogadós diadalmi zajjal emelé-fel a' végzetes guinet. Davidson és Mocker pedig kétségbeesve jajveszékeltek. Minthogy Troughthon az aranyat fölemelé, a' sors határozata megsemmisítettet.

„Pokol nyelje-el e' potrohos sárkányt“ — lázonga Mocker.

A' káromkodás bün — monda Davidson csitítva — 's a' káromlás súlya a' káromló fejére hull vissza. A' fogadós lesz olly szives és kockákat adand; még egyszer megkérdjük a' végzetet —

„Ugyan mi furja fejüket ez éji ábrándozóknak?“ — dünnyögé a' korcsmáros, és egy fülkéből börpoharat 's kockákat vön elő!

Davidson felkapván a' poharat, hirtelen kiürité: „nyolcz!“ — kiálta aggályos arczczal — ezzel még nyerhetek.

Mocker soká rázta a' kockákat, mielőtt elhajtani bátorkodnék; végre megtörtént a' sorshatározó lökés: ő — csak hetet lökött.

„Vesztettem — monda keble mélyéből lélekzelve — élj boldogul Davidson. Holnap hajóra ülök, 's tiz év előtt nem lát Ó-Anglia.“

„Utazz szerencsésen Mocker. Ha visszatérsz, nem lesz okod elenem panaszkodni. Egyezkedésünk pontjait hiven fogom teljesíteni.“

„Esküdj-meg reá!“

„Esküszöm becsületem és lelkem üdvére!“

A' két barát odahagyá a' csapszéket. Sirva borultak egymás karaiba, mert testvérekként szereték egymást, 's elváltak. A' hajnal szürkülni kezdett. *(Folytatása következik.)*

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyász h i r. — Budán majus 1-jén, több évi mellvízkór után következett tüdőszélütésből mult-ki élete 74-dik évében tek. Kászonyjakabfalvi és Bogszeghi László Ferencz ur, t. n. Arad megye táblabírája, sz. k. n. Buda város választott polgára, a' nagy és kisebb arany érdempénz tulajdonosa. Hült tetemei 2-kán vitettek a' Krisztina-város templomának sirboltjába Gyászolják elhunytát: hitese t. n. Szűcs Josepha a' budai jótköny n. növegyesület tagja — és fiai Miklós 's László.

Majus első napja Budapesten olly rút volt, millyet már rég nem éltünk. Az aprilisi hosszas szárazság 's utósó napokban volt fagyos derek és csaknem szüntelen tartott északnyugoti erős szél után majus 1-ső napján erős északi hideg szélvész valódi porfellebbe borítá vidékünket, mely okozá hogy e' napon nem a' szabad természetben kerestünk hosszú telünk után élményt, hanem komor elmélkedés között 's a' szépen fejlődő természet-

ro nézve e' több tekintetben ártalmas időjárat és kártékony következményei miatt sopánkodva, meleg ruhákban és fűtött szobákban kerestünk menedéket. — Halljuk, hogy a' felső vidékeken nagy hó esett.

INNEPLÉS.

A' péterhofi ünnep 1839-ben.

(Vége.)

Sötétben a' készüllet 's diszitményekből mi sem látszott; senki a' gyujtogatók közül, 's ez sokszorozta a' festői csalódást. Öt percz alatt munkájok végezve volt, éppen mint sz. Péter kuppoláján, csakhogy kevésbbé veszedelmes. Az éj nappallá változott; minden tűzben volt; a' császárnak nagy névjegyei brillant tűzben inogtak 's repkedtek a' légbe; megfoghatlanul, mint tartattak. — A' fasorok húsz harmincz lábnyi magas tűz és világosság falaivá változtattak; nagyságuk és hosszúságukban egész tengerig nyuló lángfalakhoz hasonlítottak, mellyek között a' számtalan, napként világított nép ide s tova vonult. — Felül a' tündérileg fényes kastély, alul pedig a' partnál fekvő, ezer meg ezer lámpával fel egészen az árboz és vitorlaig kivilágított császári posta-hajók, mellyek inogásuk által a' sötétben még varázslóbb tekintetet nyertek. Ehhez még vissza sugárzottak sok ezer lámpa világai a' vízműkben, 's a' legkülönbözőbb alakban, majd mint opálok és gyöngyök, majd mint brillantok és színes drága kövek. A' nagy zugónak vize, az alá helyezett lámpák felett, bámulatos dicsően, mint folyó ezüst szőnyeg dült-le; a' szökő víz gyémánt porba hullott-le. A' ligetből láttatlanul hangzott a' szép kürtzene és a' részegítő katonai muzsika. Így járdaltunk a' tömeggel láрма, lángzó, villogó előfa-falak, tüzes keresztek, fényesomók között. Alig tudtuk magunkkal elhitetni, hogy ez nem álom, nem elbeszélés az ezer egy éjből. Csak egy emlékeztetett a' valóra, a' lovagtestőrségnek sok tűzöre, kik a' vízműnél örködtek, szerencsétlenség és tolvajság ellen védők, mellyet a' muszkák e' kertben 's kényuralkodójok ez innepén sokszor gyakorlanak.

A' királyi lak belseje nem kevésbbé volt szép vagy varázsi; de nem kevésbbé érdekes is vagy saajtságos. Itt mutatkozott igazán, mi a' muszka nép-ünnep. A' császári vár, a' pompadús, aranyzott teremek a' tömegnek nyitva álltak. Ez durván rohant-be, úgy hogy az arany ezüst 's bársonnal ékesített termek — hol néhány pillanat előtt csak finomul öltözött és szagosított dámák 's urak illedelmes mozgással sétáltak, és okosan beszéltek — rögtön más alakot öltöttek. Most ott közönséges nép, matrózok 's több illy nemiek, hosszú szakállal, durva, piszkos és bűdös kaftanban mozogtak. A' drága szőnyegeken 's mesterségesen készített teremalapon, a' fővárosnak szeges papucsú, patkós csizmájú köznépe bolyongott ide 's tova. Igaz, hogy e' durva testület közt itt ott látszott egy finom nő, vagy jól öltözött férfi: de köznép volt a' nagyobb rész, és urat játszott. Az udvarhoz tartozók, megkülönböztetésül, fekete dominót 's álarezot viseltek, és fejöken kalapot. Tánczoltak, midőn mi erőtetett munkával bejutottunk. A' császár maga vezette a' lengyel tánczot, és gyakran kénytelenítettett a' muszkák kényura, szeliden, okosan, tulajdon kezével magának utat csinálni a' körülte állók közt, midőn oroszul mondá: „Engedelemmel! engedjenek, kérem, általmenni.“ —

'S midőn így megkísértő ez élő falat keresztül törni, olykor sikerült, 's ő colonne-jával tovább mehetett; de olykor utána sebesen összefolyt az ember-hullám, 's a' szegény tánczosokat a' teremnek egy szegletébe szorítá. Az illy rettentő emberszorongásban a' tolvajok és zsebelőknek dicső játéku van szorosan a' császár 's övéi mellett. — Hihetlen ez embereknek merészségök; mert hol gyémánt fülbevalót — kedvencz ékesítményeket — a' muszka nőken látnak, neki mennek, hogy ama nőket szorongásba hozzák, 's e' közben ékeségöket leszakíthatassák, olykor egy darab fül lapocskával együtt. Mondják, a' péterhofi innep erre legjobb napjok minden évbeu.

Tizenegy órakor az udvar elhagyá a' teremtet, hogy a' világítást megtekintse. Erre külön kocsik szolgálnak, melyekben a' személyek háttal ülnek egymásnak ellenében, 's fejtől lábíg láthatók. E' kocsik csak a' peterhofi innepen használatnak. Kozákok lovagolnak előre, lassan 's kímélettel csinálnak helyet, 's a' szerencsétlenséget akadályozzák. Első kocsin a' császári család ült; következőben az udvariak és vendégek. Érdekes volt látni a' néptömeg közepén kocsizó, drágán öltözött dámákat és urakat, kiken csipke, gyöngy, drágakövek, 's más drágaságok a' sok színű lámpavilágnál sugárzottak, és csudálatos hatást tettek. Az udvar lassan kétszer kocsizótt a' kertben körül; azután visszatért a' várba, hol a' császár és családja a' nap terhét kinyugodni elvonultak.

Mi is nyugodni akartunk; azért is elhagytuk Péterhofot egy órakor éjjél után, hogy egy éppen induló gözönyön Pétervárába visszatérjünk. Ez időben a' szorongás már sokkal csekélyebb volt; sokan gyalog, kocsin 's hajón elmentek, a' lámpák közül már sok kialudt, és legtöbbje csak gyengén lobogott. A' tengertől azonban a' park és egész part tűzben lenni látszott. Lassan utaztunk és sokáig, addig, míg a' bíbor láthatár a' pirkadzó reggel előtt elhalványult, eltűnt.

Másnap reggel nyugtalanító hírek szárnyaltak Pétervárra. Következő napon a' gözönyök többször hajóztak-el a' főváros és Kronstadt között, 's minduntalan holt testekre akadtak, melyek a' vízben uszkáltak, sőt többekre, melyek körül karolva egymást tatartották. A' városi nyugtalanság, szorongás és gyász minden pillanatban nevededett. Minden utszán félelmes kérdészködést és jajveszéklést hallánk. Sok holt vala becsukva és pecsételve; mert birtokosaik nem tértek vissza, 's némelyek nő és gyermekestül oda voltak. — A' hivatalos pétervári hirlap egy cikkelyben tudósított, hogy a' péterhofi innep alkalmával öt hat személy elveszhetett; de még tizenégy nappal később is hánytá-ki a' tenger a' holt testeket, és a' rendőrség időről időre megbizonyodott, hogy e' szerencsétlenségnél 529 ember veszett-el.

PÓLYA ENDRE.

KÜLÖNFÉLE.

Longchamp. Nagyszerdán, csütörtökön és pénteken Longchamp a' parisiaknak legkedvesebb sétahelyök. Nevét ama longchampi női apátságtól nyeré, melyet Izabella, szent Lajos nővére, alapított, kit, midőn maga is ez apátságba vonult vissza, bátyja gyakran meglátogatott. A' királyt az udvar, ezt a' városi népség követé, mi e' sétának eredetét kölcsönözheté. Régebbi időkben a' nagyhién azért is ment a' néptömeg Longchampra, hogy itt az apácák által szépen éneklelt „Stabat Mater“-t hallhassa; de a' nagy tolongás csak hamar zavart és botrányt okozván: a' parisi éresek megtiltá a' népnek bemehetését az apátságba. Ez később elpusztult, 's csak még néhány falromai láthatók. A' longchampi séta azonban folyvást taria, habár csak fényezésnek 's dívatnak szentelve: a' concorde-téren, elyzei mezőken a' boulogeni erdő felé. A' lázadás által félben szakasztatott ugyan, de most ismét teljes régi fényében történik, 's a' szép hintók, lovak, és ruhabeli fénynek tündöklöttesül szolgál. A' longchampi sétálás közönségesen zsinór-mértékül szolgál a' tavaszi ruhák dívatjának.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betűivel, valóságos angol vas-sajtón
uri utsza 612.